

UOT 81'36

SƏRİNƏ RƏHİMOVA
 Azərbaycan Dillər Universiteti
 s.rehimova@mail.ru

İMADƏDDİN NƏSİMİNİN DİLİNDƏ PREDİKATİVLİK

Məqalə dahi Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin şeirlərinin dil xüsusiyyətlərinə həsr olunmuşdur. Məqalədə müxtəlif elmi mənbələrdən istifadə olunmuşdur. Tədqiqatda Nəsimi dilində predikativliyin ifadə vasitələri öyrənilmişdir. Predikativliyin yaranmasında cümlə üzvlərinin və nitq hissələrinin rolu şairin əsərlərindən gətirilmiş nümunələrlə əks olunmuşdur.

Açar sözlər: predikativlik, Nəsimi, xəbər, feil, ifadə.

Məqalədə müxtəlif elmi mənbələrdən istifadə olunmuşdur. Məqalə dahi Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin şeirlərinin dil xüsusiyyətlərinə həsr olunmuşdur. Tədqiqatda Nəsimi dilində predikativliyin ifadə vasitələri öyrənilmişdir. Predikativliyin yaranmasında cümlə üzvlərinin və nitq hissələrinin rolu şairin əsərlərindən gətirilmiş nümunələrlə əks olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyini nəzərə alaraq bu ili ölkəmizdə "Nəsimi ili" elan etmişdir.

İmadəddin Nəsimi (1369-1417) klassik Azərbaycan ədəbiyyatının, Yaxın və Orta Şərqi mədəniyyətinin və ictimai-fəlsəfi fikrinin dahi sənətkarıdır. Nəsimi Azərbaycan dilində ilk sanballı və kamil əsərlər yaradan dahi şairimizdir desək, yəqin ki, yanılmırıq. "Onun Azərbaycan, fars və ərəb dillərində yazdığı əsərləri şərqin bir çox mədəni mərkəzlərində -Azərbaycanda, Orta Asiyada, Türkiyədə, İraqda və İranda geniş yayılmış, əsasən "Divan"şəklində intişar tapmışdır (1, 6-7).

Nəsimi irsinin Azərbaycanda fundamental şəkildə öyrənilməsi 1926-cı ildə Salman Mümtazın "Seyid İmadəddin Nəsimi" əsəri ilə başlanır. Bundan sonra Nəsimi irsinin həm ədəbiyyat, həm də dil yönündən öyrənilməsi davam edir. Prof. M. Quluzadənin Nəsimi "Seçilmiş şeirləri" (Bakı, 1962), H. Araslının "İmadəddin Nəsimi" (Bakı, 1973), C. Qəhrəmanovun "Nəsimi. Məndə sığar iki cahan" (Bakı, 1973), E. Məmmədovun "Nəsiminin leksikası oğuz dilləri kontekstində"(Bakı, 2004), Q. Məmmədovanın "Nəsiminin dili və Azərbaycan şivələri" (Bakı, 2004). monoqrafiyaları işıq üzvü görmüşdür. Nəsimi irsinin öyrənilməsi 3 istiqamətdə getmişdir. Ədəbiyyatşünaslar onun əsərlərinin bədii xüsusiyyətlərini tədqiq etmiş, tarixçilər Nəsiminin yaşadığı dönmə, dilçilər isə bədii irsinin dil xüsusiyyətlərini araşdırmışlar. Q. Paşayev isə Nəsimi divanının İraq nüsxəsi üzərində tədqiqatlar aparmış, onun həyat və yaradıcılığında mübahisəli məqamları araşdırmışdır. Akademik B.Nəbiyev yazır: "Məlumdur ki, Nəsiminin həyat və yaradıcılığı ilə bağlı bir sıra məqamlar, xüsusən də onun edamı və "dönlüklüyü" ilə bağlı məsələlər üzərində bizdə uzun müddət qara bir pərdə mövcud olmuşdur. (1,5).

Məqalə tarixçəsi:

Göndərilib: 24.05.2019, qəbul edilib: 26.06.2019

Nəsiminin ana dilində yazdığı əsərlərinin araşdırılması yalnız ədəbiyyatımızın yox, dilimizin də hərtərəfli tədqiqi üçün qiymətli faktlar verir. Dahi şairin əsərləri Azərbaycan dilinin leksik, morfoloji, sintaktik qatlarının araşdırılmasında bu gün də çox dəyərli mənbə rolunu oynamaqdadır.

Bu mənada, İmadəddin Nəsiminin türkdilli şeirlərinin dilində predikativliyin ifadə vasitələrini araşdırılması maraqlı doğurmaya bilməz.

Nəsimi dilini tədqiq edən alimlər, ilk növbədə, şairin dilinin nə qədər xəlqi bir dil olduğunu göstərməyə çalışmışlar. Y.Seyidov Nəsiminin dilinin tam xəlqi bir dil kimi formalaşmasında aşağıdakı cəhətləri göstərir: 1. Ana dilli sözlərin çoxluğu; 2. Belə sözlərin dilin aktiv fonduna malik olması; 3. Cümlələrin strukturunda, xüsusən, cümlənin formalaşmasında bu sözlərin təşkilədiçi rolu, cümlənin formalaşmasında mühüm rol oynayan xəbərin çox vaxt bu sözlərlə, daha çox isə feillərlə ifadə olunması; 4. Sözlərin və cümlələrin əlaqələnməsində milli qoşma və başlayıcılarla, Azərbaycan dili şəkilçilərləndirilməsi istifadə; 5. Sözlərin iltisacı dil qaydalarına əsaslanan sırası, ərəb -fars sözlərinin bu qaydaya tabe olması (2, 156).

Nəsiminin leksikasının milli olması, onun sintaktik quruluşuna da sirayət etmişdir. Dahi şairin dili Azərbaycan dilinin sintaktik quruluşuna uyğundur, bununla belə, dilimizin sintaksisinə uyğun olmayan nüanslar da vardır. Bu hallar ərəb və fars dillərinin təsiri ilə yaranmışdır. Ə.Dəmirçizadə bunu şeirlərin daha çox ərəz vəzninin ahənginə uyğunlaşdırılmasının nəticəsi olduğunu qeyd edir (3,49). Nəsiminin dilində sintaksisin, o cümlədən, cümlə üzvlərinin spesifik xüsusiyyətlərinə rast gəlinir. Artıq XIV əsrdə dilimizin cümlə üzvləri tam formalaşmışdır. Bu cümlə üzvləri ayrı-ayrı sözlərlə, söz birləşmələri ilə ifadə olunur: Nəsimi dilində cümlə üzvlərinin sayı və növləri də müasir dilimizdəkilərlə eynidir: mübtəda, xəbər, tamamlıq, təyin, zərflik. Y. Seyidov yazır: "Bu ümumilik fonunda fərqli cəhətlərə də təsadüf edilir. Xüsusən, Nəsiminin üslubu, bədii ifadə üsulları bir sıra spesifik cəhətlərə səbəb olur. Bu cəhətlər cümlə üzvlərinin birində az, birində nisbətən çox görünür, birində məsələn, mübtəda hiss olunmur (4,213)."

Nəsiminin ifadə üslubuna xas fərqli cəhətlərə baxmayaraq, Nəsimi dilinin cümlə üzvləri və cümlə sistemi ilə müasir Azərbaycan dilinin cümlə üzvləri və cümlə sistemi arasında ciddi fərq yoxdur.

Şairin dilindəki predikativlik də milliliyi, türk dillərinin sintaksisinə xas quruluşu ilə diqqəti cəlb edir.

Azərbaycan dilinin sintaksisini araşdıranlar cümlənin əsas üç xüsusiyyəti: intonasiyaya, bitkinliyə və predikativliyə malik olduğunu göstərmişlər (6,9).

K. Abdulla yazır: "Predikasiya - cümlədə (söz birləşməsindən fərqli olaraq) məlumatın məzmununun həqiqətə olan münasibətidir. Məntiqi-qrammatik hadisə sayılan predikativlik dilçilikdə cümlənin müəyyənləşdirilməsinin əsas meyarlarından biri kimi qəbul edilir (5,9). Predikativlik- müəyyən məzmun ifadə olunan fikrin obyektiv ələmlə əlaqəsinin dildə (lingvistik) ifadəsidir. Cümlənin əsasını, özayını, var olma səbəbini predikativlik təşkil edir desək, daha doğru olardı.

Dildə predikativliyin qrammatik ifadə vasitələri mövcuddur. Predikativliyin qrammatik ifadə vasitələri bunlardır: 1.zaman kateqoriyası; 2. şəxs kateqoriyası; 3. modalıq kateqoriyası. Alimlər predikativliyin ifadə vasitəsi kimi ona görə zaman kateqoriyasını götürürlər ki, bütün hadisələr bəli zaman

kəsiyində baş verir. "Hər hansı bir hadisənin məzmunu zamanla əlaqədar baş verir. Söyləm üç şəxsədən biri ilə əlaqələndiyi üçün predikativlik şəxs kateqoriyası ilə, hər bir söyləmi deyəni şəxs mütləq öz münasibətini bildirdiyi üçün isə modalıq kateqoriyası ilə ifadə olunur. Cümlənin ən ümumi scayıyevi əlamətləri predikativlik və məlumatvermə intonasiasıdır"(7,325). Heç bir cümlə predikatsız işləmə bilməz. P. S. Popov göstərir ki, hökm subyektsiz də ola bilər ki, bu zaman o öz quruluşunu itirmir, lakin hökm heç zaman predikatsız ola bilməz" (8,78).

Bəzən predikativliklə feili qarşıdırırlar. Azərbaycan dilində, o cümlədən türk dillərində istər feil, istərsə də başqa nitq hissələri ya şəxs, zaman şəkilçiləri qəbul edərsək və ya müəyyən təntiq yolla cümlə əmələ gətirir. Predikativlik tək feillə deyil, digər nitq hissələri ilə də ifadə oluna bilər.

Bəzi dilçilər isə predikativliyi məntiqi kateqoriya adlandıırırlar. Hətta "predikativlik" terminin dilçilik terminini olmadığını iddia edənlər də olmuşdur.

Bildiyimiz kimi, dildə predikativlik əsasən feillər vasitəsilə reallaşır. Nəsimi əsərlərində tərkibi feillərin yaradılmasında ən çox-eyləmək, olmaq, bulmaq, çəkmək, qılmaq köməkçi feillərləndirilməsi istifadə olunmuşdur. Məsələn, *tərk etmək, əzm etmək, vasil olmaq, yar bulmaq, əmək çəkmək, şərh qılmaq* və s. Bu feillər də Nəsimi poeziyasında predikativliyin yaranmasında önəmli rol oynayırlar. Nümunələr: *Həqiqi dağıldır dünyanın, anılla bazar eyləmə,*

Niçün ki, hər kim qəlb kıklə eylərsə bazar alınə (9, 31)

Üştə Nəsimiyəm bu gün kəndi vücüdüm şəhrinə,

"Cümlənin predikativliyi, onun doğruluğunu yoxlamaq imkanını verir. Bu baxımdan da, predikativlik cümlə üçün əsas qrammatik şərtidir(5,9).

Predikativ cümlələrlə yanaşı, şairin dilində qeyri-predikativ söz və ifadələrin cümlə məqamında işlədilməsi halları da az deyil. Ümumən, Nəsimi dilinin ifadə imkanları çox zəngindir"(4,202).

Nümunələr: *Şeytandır ol ki, surətinə qılmadı sücud*

Düşdü bir incə dərdə kim, anı davası yox.(9,331);

Məha, sənin kibi dəxi huri başarmık var,

Yüzün ləfəfi kibi nuri –qəmərmi var?!(9, 311).

Birinci beytdə "yox", ikinci beytdə "var", üçüncü beytdə isə "deyil" qeyri-predikativ sözləri işlənmişdir. Amma "yox", "var", "deyil" leksik vahidləri ilə cümlələrin ümumi predikativliyi yaranmışdır.

Nəsimi dilindəki cümlələr predikativlik baxımındanbələ qruplaşdırmaq olar:

1. Zahir qrammatik predikativliyi olmayan cümlələr.

Məsələn, *Qaşınla kirpigin, zulfün, yüzündə bənlərin daxi,*

Biri ayyar, biri tərzi, biri makkar, biri cadu.

Bu beytdə predikativlik var. Amma bu predikativlik konkret feillərlə ifadə olunmamışdır. Nəsimi dilində bəzən elə cümlələrə rast gəlinir ki, onlarda xəbər şəkilçisini işlətməyə ehtiyac duyulmur. Məsələn,

Dünya gəncinin ilanı var durur, adı əcəl(9,191).

Burada "adı əcəl" qrammatik predikativliyə malik deyildir. Burada xəbərlilik göstəricisini işlətməyə ehtiyac duyulmamışdır. Bu tip cümlələr haqqında Y.Seyidov yazır: "...bu tip cümlələr XIV əsr Azərbaycan dili üçün keçilmiş mərhələdir. Nəsimi dili üçün scayıyevi sayıla bilməz"(4, 204).

2. Nəsimi dilində ismi xəbərlilik cümlələr. Məsələn,

Bir *günəşən*, Nəsimi, kim anın,
Neçələr zərrəsinə həsrət-dir(9, 316);

Bu cümlədə predikativlik isimlərlə ifadə olunmuşdur.

Nəsimi dilində ismi xəbərlər feili xəbərlər qədər işləkdir. Y. Seyidov yazır ki, rübai və tuyuqlarda 1420 xəbərdən 685-i ismi xəbərdir. Alimlər bunu Nəsiminin bənzətmələrinin daha çox varlıqlarla əlaqədar olması, şairin təlimində hərəkətin əşyalar qədər çoxcəhətli, rəmzi olmaması ilə əlaqələndirir. Nəsimi dilində feili xəbərlər cümlələr. Araşdırmalara görə, tuyuq və rübailərdə onların sayı 735-dir. Nəsimi qəzəllərində də feilin şəkillərinə sıx şəkildə rast gəlinir. Məsələn,

Hur ilə cənətdə məqam eylədi,
Ömri-əbəd buldaduvlu *gördü* liqə.(9, 26);
Ta güllüstan *gülməsin* ayrıq güli-xəndanına.(9, 29);
Gər macal bulsam həbibin *kefirləydim* başına(9, 50.);
Ey Nəsimi, sanma sən kim, kafir iman *istəyə*(9, 51) və s.

Dilçilikdə predikativlik deyəndə xəbər nəzərdə tutulur. Düzüdr, predikativlik və xəbər fərqli anlayışlardır. Onlar arasında fərqli və oxşar cəhətlər mövcuddur. Nəsiminin dilində xəbər cümlə üzvü kimi qrammatik cəhətdən tam formalaşmış. Xəbər cümlə üzvü kimi tam formalaşdığı üçün xəbərin ifadə vasitələri və bu ifadə vasitələrində işlənən qrammatik göstəricilər tam formalaşmış vəziyyətdədir.

Müasir Azərbaycan dilində olduğu kimi, Nəsimi şeirlərində də mübtədasız cümlələrə rast gəlinir. Başqa sözlə desək bu cümlələrdə mübtədanın iştirakı o qədər də vacib deyil. Nəsimi şeirlərində də xəbər cümlənin vahid predikativ komponentidir. Cümlənin formalaşmasında onun əlahiddə rolu vardır. Əlbəttə ki, xəbərin əsas predikativ komponent istərində şəxs xəbərlilik şəkilçilərinin böyük əhəmiyyəti vardır.

Məsələn, Yüzünü bipərdə görmək *olmam* daim vəli(9, 93);
Dünyanın yarından *istərsən* vəfa, açın qanı(9,63);
Predikativlik şəxs-xəbərlilik şəkilçiləri ilə ifadə olunanda bu morfoloji göstəricilərdə müəyyən fonetik dəyişmələr baş verir. Lakin bu heç də fərqləndirici əlamət deyil.

Nəsiminin dilində bəzən xəbərlərdə, xüsusən də şəxs xəbərlilik şəkilçilərinə fonetik dəyişikliklər vardır. Məsələn,
Canımı vəslin şərabından ayırdan, ey gözüm,
Eynimi gövhərfaşan etmək dilərsən, *etməgil!*
Bu beytdə cümlənin müasir formasından fərqli cəhəti odur ki, "etmə" formasına "gil" ömr şəklinin tarixi şəkilçisi də əlavə olunur.

"Qədim tarixi keçmişə malik olan Azərbaycan dilinin səs sistemində tarix boyu hansı dəyişikliklərin olduğunu öyrənmək, onu müasir ədəbi dillə, canlı xalq dili və şivələrlə müqayisə edib müəyyən nəticələrə gəlmək dil tarixi üçün olduqca vacibdir"(10,13).

Müasir Azərbaycan dilində olduğu kimi, Nəsimi dilində də qrammatik cəhətdən formalaşmamış xəbərlərə təsadüf edilir.

Eşq camından haçan huşyar olur məstanələr,
Çün üllül-əlbab məstü həm üllül-əbsar məst.(9, 322)
Beytlərin misralarındakı "mərhəbə", "məst" cümlələrin xəbəridir. Lakin bu sözlərə qrammatik cəhətdən formalaşmış xəbər kimi baxmaq olmaz.

Bildiyimiz kimi, qrammatik norma ən çox şeir dilində pozulur. Şeir dilində söz sırasının pozulması o qədər adi hal almışdır ki, bu hadisə özü şeir dilinə bir təbiiyyət verir. Şeir dilində cümlə üzvlərinin sırası nə qədər pozulsada predikativlik funksiyasını öz üzərinə götürmüş cümlə üzvü cümlədə aydın şəkildə sezilir. Məsələn, Nəsiminin şeirlərində bu halı nəzərdən keçirək:
Nümunələr: Aşiqin cigar qanından şənbəli var, ey həkim,
Qatma anın şəkərinə qənd ilə innablar(9,286);
Aşiqin əhvalını aşığıqlar sor kim, bilir,
Bilməz ikilə eşq oduna yanmayan bixablar.(9, 286);
Soydular, çıxardılar, başdan ayağa pustumu,
Aşiqəm, ah eyləməm qurbanə xoşdur, yaxşıdır.(9,297).

Təbii ki, predikativliyin ifadə olunmasında əsas rol feillər oynayır. "Nəsiminin leksikasında əsas yer tutan feillər öz mənə xüsusiyyətlərinə, semantik rəngarəngliyinə görə müasir dilə uyğun gəlir, öz sabitliyinə mühafizə edir. Arxaikləşmiş bəzi feillər nəzərə alınmazsa, Nəsiminin dilində işlənmiş feillərin əksəriyyəti həm şəkil, həm də məzmun cəhətdən müasir dildə işlənməkdədir"(11,188).

E. Məmmədov Nəsiminin dilində 271 feil işləndiyini söyləyir(11). Bu feillər beş leksik-semantik qrup daxilində təqdim olunmuşdur. Nəsimi dilində feillər bu semantik qruplardır: hərəkət feilləri, iş feilləri, nitq feilləri, təfəkkür, görmə və eşitmə prosesi ilə bağlı feillər, hal-vəziyyət feilləri. Feillərin bütün semantik mənə növləri predikativliyin yaranmasında aktiv şəkildə iştirak edir.

"Nəsiminin dilində feilin şəkilləri özünlün keçdiyi tarixi inkişaf prosesinə görə diqqət cəlb edir. Dilin tarixi inkişaf nəticəsində feildə mövcud olan bəzi formal əlamətlər ya dildən çıxmış, ya şivə xüsusiyyəti kəsb etmiş, ya da bu və ya başqa cəhətdən bir şəkil almışdır"(10,64).

Ömr şəklini yaradan *-avuz*, *-aviz*, *-aviz* müasir dildə *-aq*, *-ək*-şəkilçisinin sinonimidir. Bu şəkilçi Nəsiminin dilində ömr şəklinin I şəxsin cəmində işlənir. Məsələn. Bu marifət sözlünün sirrini *bəyan edaviz*(9,497)

Ümumiyyətlə, Nəsimi dilində predikativlik aşağıdakı qrammatik göstəricilərlə reallaşır:

Şəxs sonluqları vasitələri ilə: Məsələn,
Mana məqsud iki ələmdə *sənsən*
Ki, sənsən cənəttü cənətdəki hur.(9,270)
Xəbərlilik (*-dir*) şəkilçisi ilə: Labi-ləlin mütsəffa şərbətindən,
Bu məcruh könlümə, cana, *davadır*.(9, 291);
Şaha, səndən hər nə gələsə cana xoşdur, *yaxşıdır*,
Cavidani eşq üçün cananə xoşdur, *yaxşıdır*.(9, 287)
-idi, *imiş* hissəcikləri ilə: Məsələn, Bizi dilbər şikəstə *istər imiş*
Eşq ilən cümlədən şəkəst olalım. (9, 144)

gərək modal sözü ilə: Məsələn,
Yandırdı eşqin bağırum səndən mana dərman *gərək*,
Gərçi yolunda aşiqin canı dili suzan *gərək*(9, 125)

Bəzən Nəsimi dilində zaman şəkilçiləri fərqli şəkildə görünür. Müasir Azərbaycan dilində müəyyən şəxsdə özünlü göstərməyən hər hansı bir morfoloji göstəriciyə biz Nəsimi dilində rast gəlirik. Məsələn, qeyri-qəti gələcək zamanın inkarı da Nəsimi dilində müasir Azərbaycan dilindən fərqlidir. Məsələn,
Ey dünya, mən yenə səni bildim, yalançısan
Aldanmazam sənə dəxi çün bildim halımı(9, 108).

-*a+dur,-ə+dür*. Nəsiminin dilində feilin indiki zamanını ifadə edən ikinci formal əlamət -*a+dur,-ə+dür* şəkilisidir. Bu şəkilçi qırpaq qrupuna aiddir. Nəsiminin dilində qeyri-aktivdir. Q. Məmmədova bu şəkilçinin Azərbaycan dili dialekt və şivələrində işləndiyini qeyd edir.

Məsələn, Bağ içində *yanadır* hər hər güşədə gülünar nar(9, 211);
Təhqiq ilə isbat edəddür dövrü təsəlsil(10,59).

Nəsiminin əsərlərində feilin vacib şəklinin "*gərək*" ədatı ilə düzəldiyinin şahidi oluruq. Məsələn,

Gəl, gəl ki, səndən ayrı mıştaqə can *gərək*məz,
Müştaqa sənəz, ey can, iki cahən *gərək*məz?(9,318)

M. Rəhimov bu formanı vacib şəklin analitik forması adlandırır və bunu XIV əsrdən ta müasir dövrə qədər dilimizdə çox geniş şəkildə işləndiyini göstərir(12,211).

Araşdırmalar göstərir ki, İmadəddin Nəsimi poeziyasının dilindəki predikativlik müasir Azərbaycan dilindəki predikativlikdən əsaslı şəkildə fərqlənir.

ƏDƏBİYYAT

1. Nəbiyev B. Bir neçə söz// Paşayev Q. Nəsimi haqqında araşdırmalar. Bakı: 2010
2. Seyidov Y. Nəsiminin əsərləri Azərbaycan ədəbi dilinin tarixi abidəsi kimi. //Nəsimi. Məqalələr məcmuəsi. Bakı: Elm, 1973.
3. Dəmirçizadə Ə. Azərbaycan ədəbi dili tarixində Nəsiminin möveyi. // Nəsimi. Məqalələr məcmuəsi. Bakı: Elm, 1973.
4. Seyidov Y. Nəsiminin dili. Bakı: Azərbaycan nəşriyyatı, 1996.
5. Abdullayev K.M. Azərbaycan dili sintaksisinin nəzəri problemləri/Alı məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı: Maarif, 1999, 281s.
6. Müasir Azərbaycan dili. III c. Bakı: Elm, 1981
7. Sadiqova S, Hüseynova N, Abdullayeva İ, Novruzova S,Həsənlik-Qəribova Ş. İzahlı dilçilik terminləri lüğəti. Bakı: Elm, 2018. s. 615.
8. Попов П. С. Суждение и его строение, «Философские записки» т. 6 Т. 1953, с. 78
9. Nəsimi İmadəddin. Mən bu cahana sığmazam. Bakı: Gənclik , 1991., 362 s.
10. Məmmədova Q. Nəsiminin dili və Azərbaycan şivələri. Bakı: Nurlan, 2004.
11. Məmmədov E. Nəsimini leksikası oğuz dilləri kontekstində//Türk dillərinin tarixi-müqayisəli leksikologiyası məsələləri. I c. s.207
12. Rəhimov M. Azərbaycan dilində feil şəkillərinin formalaşması tarixi. Bakı: Azərb. SSRİ EA nəşriyyatı, 1965.
13. Qəhrəmanov C. Nəsimi əsərlərinin tənqidi mətninin tərtibi. I. Nəsimi Əsərləri, I c. Elm, 1973, s.6-7.

РЕЗЮМЕ

САРИНА РАХИМОВА

ПРЕДИКАТИВНОСТЬ НА ЯЗЫКЕ ИМАДЕДДИНА НАСИМИ

Статья посвящена лингвистическим особенностям стихов великого азербайджанского поэта Имадеддина Нəсими. В статье использованы

различные научные источники. В исследовании были изучены средства выражения предикативности в языке Нəсими. Роль членов предложения и частей речи в создании предикативности была отражена на примерах из произведений поэта.

Ключевые слова: предикативность, Нəсими, сказуемое, глагол, выражение.

SUMMARY

SERINE REHIMOVA

PREDICATIVITY IN THE LANGUAGE OF İMAMEDDİN NASİMİ'S POEMS

In the article has been used from various scientific sources. The article is dedicated to the language features of the great Azerbaijani poet İmadəddin Nəsimi's poems. In the study has been studied the means of expression of predicativity in the Nəsimi's language. The role of speech parts and sentence members in the establishment of predicativity was reflected with examples from poet's poems.

Key words: predicativity, scientific, Nəsimi, article, poems.

(Akademik Əbülfəz Amanoğlu Quliyev tərəfindən təqdim edilmişdir)